بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
سازمان آموزش و پرورش استان مازندران
اداره آموزش و پرورش شهرستان آمل

فرم هماهنگ استانی (۸)

سؤال امتحان درس: علوم و فنون ۳ پایه: ۱۲ رشته: علوم انسانی نوبت: اول

تاریخ امتحان: ۳ / ۱۰ / ۱۴۰۱ ساعت شروع امتحان: ۸ صبح مدت امتحان: ۸۵ دقیقه

نام و نام خانوادگی دانش آموز:

محل مهر آموزشگاه

نمره به عدد:	نمره به حروف:	نمره تجدید نظر به عدد:	نمره به حروف:	محل مهر و امضاء مدیر
نام دبیر:	تاریخ و امضاء:	نام دبیر:	تاریخ و امضاء:	

ردیف	سؤالات	بارم
۱	**تاریخ ادبیات (۱/۵ نمره)** یک اثر از ملک الشعرای بهار نام ببرید .	۰/۲۵
۲	کدام یک از جمله های زیر درست است ؟ الف) « فتحعلی‌خان صبای کاشانی » ، پرچمدار بازگشت ادبی است. ب) « میرزاده عشقی » پرچمدار دوره بازگشت است .	۰/۲۵
۳	کدام یک از عوامل زیر بر ادبیات عصر بیداری مؤثر نبود ؟ الف) رواج صنعت چاپ و روزنامه نویسی ب) تأسیس مدرسه دارالفنون ج) کوشش عباس میرزا در روی آوردن به دانش و فنون نوین د) عدم توجه روشنفکران به شعر و شاعری	۰/۲۵
۴	متن زیر چه کسی را معرفی می کند؟ « در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. در طنز، هجو و هزل چیره دست بود در شعر وی اگر چه اندیشه های نوگرایانه وجود دارد، ولی جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی او ، مانع از آن می‌شود که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد. »	۰/۲۵
۵	هر یک از آثار در ستون « الف » به کدام یک از پدید آورندگان آن در ستون « ب » مربوط است . (یک مورد در گزینه « ب » اضافی است.	۰/۵

الف	ب
الف) تاریخ بیداری ایرانیان	دهخدا
ب) لغت نامه	ناظم الاسلام کرمانی
	احمد محمود

۶	**سبک شناسی (۱/۵ نمره)** کدام یک از واژه‌های داخل کمانک درست است؟ الف) از بارزترین شاخصه های زبان شعر عصر بیداری (سادگی ،پیچیدگی) است . ب)از شاخه های ارزنده ای که در نثر عصر بیداری چشم نواز است (طنز سیاسی ،اجتماعی) ، (طنز اخلاقی) است . ج) شاعری که با استفاده از واژه‌ها و اصطلاحات موسیقی عامیانه شعر می‌سرود (ادیب الممالک فراهانی ، عارف قزوینی) بود .	۰/۷۵
۷	در جاهای خالی واژگان مناسب بنویسید. الف) نگرش شاعران و نویسندگان در شعر مشروطه، از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و ..... تغییر پیدا کرد. ب) «نثر فارسی» حتی پیشتازتر از «شعر فارسی» در دوره بیداری، قید و بندهای نثر ..... را کنار می‌گذارد .	۰/۵
۸	موارد از درون مایه‌های مشترک « شعر» و« نثر » عصر بیداری را بنویسید.	۰/۵

ردیف	سؤالات	بارم
۹	**موسیقی شعر (۵نمره)** برای هر یک از ابیات زیر ، یکی از وزن های داخل کمانک را انتخاب کنید . « همسان – ناهمسان – دو لختی » الف) پیش کمان ابزویش لابه همی کنم ولی گوش کشیده است از آن گوش به من نمی کند ب) نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری کز آن جانب که او باشد ،صبا عنبر فشان آید ج) در دام فتاده آهویی چند محکم شده دست و پای در بند	۰/۷۵
۱۰	با تقطیع بیت « به حسن خُلق و وفا کس به یار ما نرسد تو را در این سخن انکارکار ما نرسد » الف) پایه های آوایی آن را مشخص کنید. ب) نشانه های هجایی آن را بنویسید. ج) وزن این بیت چیست؟	۱
۱۱	کدام یک از کلمات «تک هجایی» زیر، ممکن است در صورت اضافه شدن به کلمه‌ی دیگری «کوتاه » می شود؟ الف) دو ب) سو ج) جو د) مو	۰/۲۵
۱۲	بیت اختیار وزنی: «دعای صبح و آه شب کلید گنج مقصود است بدین راه و روش می رو که با دلدار پیوندی » را بنویسید. الف) کدام اختیار زبانی به کاررفته است؟ ب) هجای پایانی مصراع دوم را بنویسید.	۰/۵
۱۳	با توجه به بیت زیر به پرسش ها پاسخ دهید. « نه مرد صدمهٔ عشقی ز سر حد هوس بگذر هوای سیر دریا داری از ساحل تماشا کن » الف) اختیار «زبانی» مصراع اول را مشخص کنید . ب) درمصراع دوم بیت کدام اختیار «زبانی» به کار رفته است ؟	۰/۵
۱۴	برای بیت زیر کدام وزن ، « ترجیح» دارد. « دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند از گوشه ی بامی که پریدیم ، پریدیم » الف) مستفعل مستفعل مستفعل مستف ب) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن	۰/۵
۱۵	**زیبایی شناسی (۵ نمره)** ۱۵-در هریک از بیت‌های گروه« الف»کدام آرایهٔ ادبی گروه « ب» به کار رفته‌است؟ (قسمت« ب» یک مورد اضافه است). « الف »: الف) هرگز وجود حاضر غایب شنیده ای؟ / ب) جز این نگویم شاها که رودکی گوید / ج) هر خازنی به گنج امانت امین نبود / د) تا ز باغ خاطرت گل های شادی بشکفد « ب »: من در میان جمع و دلم جای دیگر است / خدای چشم بد از ملک تو بگرداند / این قرعه را کشید مشیّت به نام ما / هر چه در دل تخم کین داری، به زیر خاک کن ۱-تضاد / ۲- تضمین / ۳- متناقض نما / ۴- تلمیح / ۵-لف و نشر	۱
۱۶	بیت زیر به چه داستانی «تلمیح »دارد؟ « گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد »	۰/۵
۱۷	کدام یک از عبارت های زیر درست و کدام نادرست است ؟ الف) در بیت: حافظ از جور تو ،حاشا که بگرداند روی « من از آن روز که در بند توام ،آزادم» آرایه ی « تضمین » به کار رفته است. ب) در بیت :« سر من مست جمالت دل من خام خیالت گوهر دیده نثار کف دریای تو دارد » آرایه ی « متناقض نما » به کار رفته است.	۰/۲۵ ۰/۵

ردیف	سؤالات	بارم
۱۸	با توجه به ابیات زیر، به پرسش ها پاسخ دهید . ۱- منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش من اتس به سرو و گل و بادام گرفتم ۲- روی و چشمی دارم اندر مهر او کاین گوهر می ریزد آن زَر می زند الف) در کدام بیت« لف و نشر نا مرتب» (مشوش) به کار رفته است ؟ ب) در چه صورتی « لف و نشر » نا مرتب (مشوش) ایجاد می شود ؟ ج) به غیر از لف و نشر چه آرایه مشترکی در این بیت به کار رفته است ؟	۱/۲۵
۱۹	در ابیات زیر درستی و نادرستی پاسخ ها را مشخص سازید . الف)«این قصّهٔ عجب شنو از بخت واژگون ما را بکشت یار به انفاس عیسوی » متناقض نما وجود ندارد . ب) بیت :«دل مست جام وحدت ،حاجت به ذکر لب نیست لاتَقرَبوا الصَّلاه وَأنتُم السُکاری » تضمین دارد. ج)بیت« موج ز خود رفته ای تیز خرامید و گفت : هستم اگر می روم ، گر نروم نیستم »تضاد دارد .	۰/۷۵
۲۰	در کدام یک از ابیات زیر آرایه ی « تضاد » وجود دارد؟ الف) فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی اگر می دید معراج ز پا افتادن ما را ب) اینکه گاهی می زدم بر آب و آتش خویش را روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع ج) من از آن روز که در بند توام آزادم پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم د) چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش هیچ دانا زین معّمادر جهان آگاه نیست	۰/۲۵
۲۱	**نقد وتحلیل نظم ونثر (۳ نمره)** ۲۱- ویژگی فکری شعر « عارف قزوینی » را در ابیات زیر بنویسید . « ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است مسلک مرغ گرفتار قفس ،همچو من است » « جامه ای کاو نشود غرق به خون بهر وطن بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است »	۱
۲۲	شاخص ترین درونمایه های شعر عصر بیداری را نام برده و یکی را کوتاه تحلیل کنید.	۱
۲۳	در عصر مشروطه دلیل رویکرد نویسندگان به رمان های تاریخی چه بود؟	۰/۵
۲۴	با توجه به سروده ی زیر از « سلمان هراتی »، شاعر انقلاب اسلامی، به پرسش های مربوط به آن پاسخ دهید . ۱-« دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ امروز خورشید در دشت ،آیینه دار من و تو » ۲-«این فصل ، فصل من و توست ، فصل شکوفایی ما برخیز با گل بخوانیم اینک بهار من و تو » الف) دو ویژگی « ادبی » بیت یک را بنویسید . ب) دو ویژگی « زبانی »بیت دو چیست ؟	۱
۲۵	در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید . الف) بیت زیر نمونه ای از اشعار ..... سید اشرف الدین گیلانی « نسیم شمال » است . « غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم ب) ..... از عوامل موثر در رشد و آگاهی و تحول اندیشه ایرانیان در سال های قبل از مشروطه بود .	۱
۲۶	آشنایی با ..... طبع فرخی را شکوفا ساخت .	۰/۲۵
۲۷	متن زیر از کتاب « چرند و پرند » نوشته دهخدا است ؛ دو ویژگی «زبانی» دوره «بیداری» آن رابنویسید . « باری ، چه دردسر بدهم ؟ آن قدر گفت وگفت و گفت تا ما را به این کار وا داشت . حالا که می بیند آن روی کار بالاست ، دست و پایش را گم کرده ، تمام آن حرف ها یادش رفته . تا به یک ژاندارم چشمش می افتد ، رنگش مِی پرد. هی می گوید : امان از هم نشین بد . »	۰/۵

ردیف	سؤالات	نمره
۲۸	واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید . الف)به این نوع ادبیات که گویای اوضاع سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی روزگار است ، ادبیات ..... یا ..... می گویند . ب) شاعران دورهٔ بازگشت به سبب ..... جامعه و سستی و رخوت حاکم بر ادبیات ، به پیروی ازاسلوب‌های کهن پرداختند .	۰/۵
۲۹	در بیت « ندیده بازی چوگان او کسی در خواب که گوی او دل سرگشته است و چوگان زلف » اختیار شاعری زبانی « تغییر کمیت مصوت ها » در کدام قسمت آن به کاررفته است ؟	۰/۵
۳۰	وزن بیت: « درد عشقی کشیده ام که مپرس زهر هجری چشیده ام که مپرس » را بنویسید . الف) فاعلاتن مفاعلن فعلن ب) مفتعلن فاعلات فع	۰/۵
۳۱	نام « بحر» بیت زیر را بنویسید . « روزگار است این که گه عزت دهد گه خوار دارد چرخ بازیگر از این بازیچه ها بسیار دارد »	۰/۵
۳۲	دو تفاوت« قالب » شعر زیر را با اشعار« سنتی» بنویسید . « و به آنان گفتم / هر که در حافظه چوب ببیند باغی ، / صورتش در وزش بیشه شور ابدی خواهد ماند . / هر که با مرغ هوا دوست شود ، / خوابش آرام ترین خواب جهان خواهد ماند . »	۰/۵
۳۳	با ذکر یک دلیل ثابت کنید در بیت زیر آرایه « متناقض نما » به کاررفته است . « ز کوی یار می آید نسیم باد نوروزی از این باد ار مدد خواهی، چراغ دل بر افروزی »	۰/۵
۳۴	آرایه مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید . الف) بی مهر رخت روز مرا نور نمانده است / وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است (اسلوب معادله – تناسب) ب) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ / نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا (تلمیح – تشبیه)	۰/۵

جمع بارم : ۲۰ نمره

«یاسین مهدیان، رتبهٔ ۴۱ انسانی، طراح و ویراستار علوم و فنون ادبی آزمون‌های کانون قلم‌چی»

پاسخنامهٔ امتحان مدرسهٔ فرزانگان علامه محمدتقی آملی، شهرستان آمل، ۳ دی ۱۴۰۱

ســـوال ۱: سبک‌شناسی، تاریخ تطور نظم فارسی و...

ســـوال ۲: الف

ســـوال ۳: د

ســـوال ۴: ایرج میرزا

ســـوال ۵: الف) ناظم‌الاسلام کرمانی / ب) دهخدا

ســـوال ۶: الف) سادگی / ب) طنز سیاسی - اجتماعی / ج) عارف قزوینی

ســـوال ۷: الف) عینیت‌گرایی / ب) مصنوع و فنی

ســـوال ۸: آزادی، تعلیم و تربیت جدید

ســـوال ۹: الف) دولختی / ب) همسان / ج) ناهمسان

ســـوال ۱۰: الف) بِ حُس نِ خُل / قُ وَ فا کس / بِ یا رِ ما / ن ر سد

تُ را دَ رین / سُ خَ نِن کا / رِ کا رِ ما / ن ر سد

ب)

- U U / - U - U / - - U U / - U - U

ج) مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

ســـوال ۱۱: ب

ســـوال ۱۲: الف) حذف همزه در «مقصود است»؛ بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در «یِ» در واژهٔ «دعای» و جاهای دیگر بیت

ب) دی

ســـوال ۱۳: الف) «دِ» در واژهٔ «مردِ» باید بلند تلفظ شود. (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه) / ب) حذف همزه، بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه و کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

ســـوال ۱۴: الف

ســـوال ۱۵: الف) متناقض‌نما / ب) تضمین / ج) تلمیح / د) تضاد

ســـوال ۱۶: به داستان به دار کشیده‌شدن منصور حلاج

ســـوال ۱۷: الف) درست / ب) نادرست

ســـوال ۱۸: الف) بیت شمارهٔ ۲ / ب) در صورتی که ترتیب لف‌ها و نشرها رعایت نشود و به‌طور نامنظم به‌کار روند. / ج) مراعات نظیر

ســـوال ۱۹: الف) نادرست / ب) درست / ج) درست

ســـوال ۲۰: ب

ســـوال ۲۱: در این دو بیت، وطن‌دوستی عارف قزوینی مشهود است و وی از نبود آزادی گلایه می‌کند و هم‌چنین معتقد است که در راه وطن، باید جان‌فشانی کرد.

ســـوال ۲۲: قانون، وطن، توجه به مردم و آزادی: مفهوم آزادی در شعر این دوره، مترادف با مفهوم دموکراسی غربی است و مبیّن این معناست که مردم علاوه بر اینکه حقوق و آزادی‌های فردی دارند، در جامعه و سرنوشت سیاسی و اقتصادی خود نیز دارای حق و اختیار هستند.

ســـوال ۲۳: نوعی باستان‌گرایی و روحیهٔ کاوشگرانه در شناخت هویت گذشته میان آن‌ها حاکم بود و دردسر نگارش رمان‌های تاریخی و اجتماعی سطحی در قیاس با روزنامه‌نگاری و نوشتن رمان سیاسی، کم‌تر بود.

ســـوال ۲۴: الف) «دیروز» مجاز از قبل از انقلاب اسلامی - «باغ» و «داغ»: جناس - «باغ» استعاره از ایران

ب) تکرار واژهٔ «فصل» به‌دلیل تاکید بر آن - کاربرد «اینک» در معنای «اکنون» - استفاده از ضمیرهای من، تو و ما برای نشان‌دادن اتحاد

ســـوال ۲۵: الف) انتقادی / ب) فن ترجمه

ســـوال ۲۶: سعدی

ســـوال ۲۷: کم‌بودن واژگان و ترکیبات عربی - کوتاهی و سادگی جملات - وجود لغت فرانسوی «ژاندارم» و...

ســـوال ۲۸: الف) بیداری - مشروطه / ب) فقر فرهنگی

ســـوال ۲۹: «زی» در واژهٔ «بازی»، باید به‌شکل کوتاه تلفظ شود. (کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند)

ســـوال ۳۰: الف

ســـوال ۳۱: رمل مثمن سالم

ســـوال ۳۲: تعداد ارکان عروضی در هر مصراع، برابر نیست در صورتی‌که در شعر کلاسیک، تعداد ارکان عروضی در هر مصراع برابر است. / شاعر در شعر نو، خود را اسیر قافیه نمی‌کند و در بعضی مصراع‌ها، قافیه می‌آورد که در شعر کلاسیک، این‌گونه نیست.

ســـوال ۳۳: این‌که چراغ، با باد برافروخته شود؛ تناقض دارد.

ســـوال ۳۴: الف) تناسب / ب) تلمیح